

ΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΑΙ ΤΟΥ Εργοτόκου!

Επιμέλεια κειμένου:
**ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΟΡΑΚΗ -
 ΝΙΚΟΣ ΠΑΡΜΕΝΟΠΟΥΛΟΣ**

Βασισμένο σε συνέντευξη που παραχώρησε στην Κατερίνα Τοράκη, καθώς και στο υπό έκδοση αυτοβιογραφικό βιβλίο του «Έφτα ευτυχισμένα καλοκαίρια»

**ΔΗΜΗΤΡΗΣ (ΜΙΜΗΣ)
 ΣΑΡΑΝΤΑΚΟΣ**

Ο λογοτέχνης χημικός μηχανικός

Ο Δημήτρης Σαραντάκος γεννήθηκε στη Μυτιλήνη. Έκει τελείωσε και το Γυμνάσιο. Ξεκίνησε σπουδές Ιατρικής, αλλά πήρε δίπλωμα χημικού μηχανικού από το Ε.Μ. Πολυτεχνείο. Εξειδικεύτηκε στις μονώσεις και στεγανώσεις και στην επεξεργασία βιομηχανικών και οικιακών αποβλήτων. Εργάστηκε στη βιομηχανία, στην Τεχνική Εκπαίδευση, στον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού και στην Αγροτική Τράπεζα. Τελικά, όμως, τον κέρδισε η λογοτεχνία. Σ' αυτό συνετέλεσε τόσο το έμφυτο ταλέντο, όσο και το οικογενειακό του περιβάλλον. Πατέρας του ήταν ο συγγραφέας και ποιητής Νίκος Δ. Σαραντάκος από τη Μάνη και μητέρα του η εκπαιδευτικός και ποιήτρια Ελένη Μυρογιάννη από τη Μυτιλήνη. Ποιήτρια είναι και η σύζυγός του Κική Σαραντάκου, ενώ συγγραφέας είναι και ο γιος του Νίκος Σαραντάκος, ο οποίος συνεχίζει την οικογενειακή παράδοση.

Ο Δημήτρης Σαραντάκος έζησε στο νησί που γεννήθηκε μέχρι που τέλειωσε το Γυμνάσιο. Στο βιβλίο του «Τετράδιον του μαθητού Δημητρίου Σαραντάκου, μαθητές και δάσκαλοι», αναφέρει:

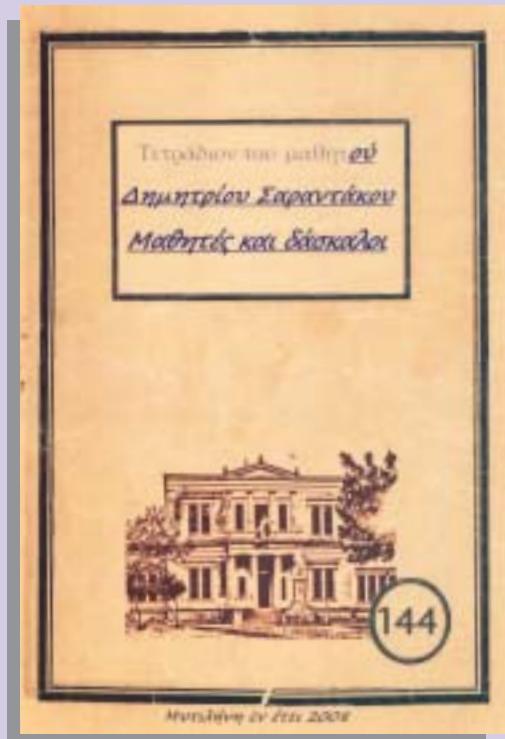
«...Σκέφτομαι πως η δημόσια εκπαίδευση στην Ελλάδα ήταν ανέκαθεν πεδίο πειραματισμών, "στου κασίδη την κούτρα". Άλλιώς δεν εξηγείται πώς άλλαζε τόσο συχνά διάρθρωση και πλαίσιο λειτουργίας... Επί των ημερών μου η στοιχειώδης εκπαίδευση (Δημοτικό) πειριορίστηκε σε 4 χρόνια και η μέση (Γυμνάσιο) επεκτάθηκε σε 8. Αυτό έγινε το δεύτερο χρόνο της Δικτατορίας της 4ης Αυγούστου και είχε σαν αποτέλεσμα, αφενός μεν, τον περιορισμό της υποχρεωτικής φοίτησης στα 4 χρόνια, αφετέρου δε, τη δραματική μείωση του αριθμού των μαθητών της Μέσης Εκπαίδευσης, αφού ο αριθμός των γυμνασίων δεν αυξήθηκε επαρκώς ώστε να απορροφηθούν

όλοι οι απόφοιτοι της 4ης Δημοτικού. Μετά την απελευθέρωση ξαναγύρισε το σύστημα του 6ετούς Δημοτικού και 6ετούς Γυμνασίου...».

Στο Γυμνάσιο μπήκε το 1938. Ανάμεσα στους καθηγητές που θυμάται είναι ο «ελληνιστής» (έτσι έλεγαν το φιλόλογο τότε) Γιώργος Βαλέτας, ο σπουδαίος φιλόλογος και γραμματολόγος. Αποφοίτησε το 1946.

Αρχικά φοίτησε στην Ιατρική

Σχολή. Μας είπε γι' αυτό:

«Παρά την άσχημη οικονομική μας κατάσταση και ο πατέρας μου και η μάνα μου δε συζητούσαν καν την περίπτωση να πιάσω κάποια δουλειά αναβάλλοντας τις σπουδές για ευθετότερο χρόνο. Τελικά, αποφασίσαμε να δώσω στην Ιατρική, γιατί ήταν η μόνη σχολή, από τις θετικές, που στις εισαγωγικές εξετάσεις δεν περιλαμβανόταν διαγωνισμός στα Μαθηματικά, στα οποία εγώ ήμουν αδύνατος και θα έπρεπε να κάνω φροντιστήριο, για το οποίο δεν υπήρχαν λεφτά. Έδωσα πράγματι, τέλη Σεπτεμβρίου, και πήγα πολύ καλά κι ας μην είχα κάνει καθόλου φροντιστήριο.

Εκτός από την έκθεση, που φυσικά έγραψα καλά, μου τύχανε στη φυσική και τη χημεία, θέματα που τα ήξερα νερό. Στη φυσική, μάλιστα, το ένα θέμα (καθοδική ακτινοβολία) το οποίο καταλάβει πολύ καλά, χάρη στο βιβλίο του δάσκαλου, του Αποστόλου, «Το πρόβλημα της ύλης χθες και σή-

1948-49
Φυτικής σπουδής
Με διορθωτικές
των ΑΙΤΟΥ φύλων

Είπε:

• Για το ΤΕΕ

«Το ΤΕΕ, με την πολύ-χρονη εμπειρία του ως θεσμοθετημένο συμβουλευτικό όργανο της πολιτείας, να συνεχίζει να εκφράζει δημόσια και αποφασιστικά την άποψή του σε θέματα αρμοδιότητάς του, εντείνοντας τις παρεμβάσεις του σε θέματα τήρησης των κειμένων νόμων και κανονισμών».

• Για τους νέους μηχανικούς

«Να κάνουν τη δουλειά τους με κέφι και συνέπεια και να μη φοβούνται κανέναν».

που ήταν αυτοδίδακτος μεν, ικανότατος δε χημικός. Διάλεξε το Πολυτεχνείο και όχι το Πανεπιστήμιο, γιατί τότε του φαινόταν «πολύ πιο νοικοκυρεμένο και λειτουργικό. Δεν υπήρχε, π.χ., ο θεσμός των "φοιτητών παρελθόντων επών", ούτε μπορούσες να "χρωστάς" μαθήματα περασμένων τάξεων».

«Αρχικά, στα δύο πρώτα χρόνια, στην τάξη μας ήμασταν μόνον είκοσι πέντε, από τους οποίους τρία κορίτσια, πράγμα πολύ σπάνιο στο Πολυτεχνείο. Τότε μόνο στους Αρχιτέκτονες υπήρχαν μερικές κοπέλες, στις άλλες σχολές οι γυναίκες έλειπαν τελείως ή θα υπήρχε το πολύ μία. Από τις δικές μας, η Σοφία ήταν η πιο όμορφη, η Φανή η πιο μελετηρή και η Άννα η πιο θαρρετή».

Η Άννα που μνημονεύει, είναι η Άννα Σολωμού, που πολύ αργότερα και αφού πέρασε πολλές ταλαιπωρίες στη ζωή της, έφυγε στη Γαλλία τον καιρό της δικτατορίας, σπουδάσας Χωροταξία και Τεκμηρίωση και όταν γύρισε στην Ελλάδα δημιούργησε στο ΤΕΕ το πρωτόρυφρο για την εποχή Γραφείο Τεκμηρίωσης. Θυμάται κι άλλους φίλους από τα φοιτητικά χρόνια, τον Τάκη Μερίκα, το Στέλιο Πάπα-

ρο και το Μαρσέλο Κάννερ, με τους οποίους ανέπτυξε και μια θερμή φιλία.

Στο Πολυτεχνείο είχε την τύχη να έχει καθηγητές λαμπρά ονόματα, όπως ο Σβαμπ (φυσικοχημεία), ο Δεληγιάννης (χημική τεχνολογία), ο Σαντορίνης (φυσική), ο Βασιλείου (μαθηματικά), ο Μητσόπουλος (γεωλογία - ορυκτολογία). Ο Μητσόπουλος στην πρώτη παράδοση άρχισε ως εξής: «Θαλής ο Μιλήσιος, Αναξιμένης ο Κνίδιος και Ξενοφάνης ο Κολοφώνιος... Ησυχίαν παρακαλώ!».

Για τον κλητήρα θυμάται:

«Στο μικρό αμφιθέατρο και στο συνεχόμενο εργαστήριο της έδρας της Γενικής Χημείας, κουμάντο έκανε (όταν έλειπαν ο καθηγητής και ο επιμελητής φυσικά), ένας στεγνός, μονόφθαλμος κλητήρας, που οι σπουδαστές τον είχαν βγάλει Αζόρ, γιατί ήταν σωστό μαντρόσκυλο, δουλοπρεπής στους ανώτερους και άγριος στους σπουδαστές ή τους ξένους. Ήταν, επίσης, αρχηγός μιας οργάνωσης χιτών στο Πολύγυρο. Στα επισκεπτήριά του, ένα από τα οποία είχε πέσει στα χέρια μας τυχαία, κάτω από τ' όνομά του έγραψε αορίστως: "του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου"».

Εδώ τον Εθνελανική ΖΑΠΑΙΔΑΝ

δικτατορίας. Ήταν μια εργολαβία για συντήρηση προκατασκευασμένων σπιτιών, τα οποία παρουσίαζαν σημαντικά προβλήματα στεγανότητας. Ο διαγωνισμός είχε προκηρυχθεί από τη Στρατιωτική Υπηρεσία Κατασκευής Έργων Ανασυγκρότησης (ΣΥΚΕΑ), μια υπηρεσία του Μηχανικού: «Η όλη υπόθεση ήταν μαγιερέμενη ώστε να την πάρει ένας „ημέτερος“. Βρέθηκαν, όμως, δυο ξύπνιοι και λεβέντες αξιωματικοί που μυρίστηκαν αυτή την κομπίνα και βρίσκοντας πάτημα ότι στην προσφορά δεν είχαν τα σωστά μηχανόσημα, κήρυξαν το διαγωνισμό άκυρο και άγονο. Έτσι θα επαναλαμβανόταν σε μια βδομάδα».

Μια... γεωλογική εκδρομή στο Σουσάκι

«Από την Αθήνα το τρένο ξεκίνησε στις 11 το βράδυ, αλλά, παρά το χαρακτηρισμό του ως “ταχείας”, τα ξημερώματα είχαμε φτάσει μόλις στη Λαμία. Από τα παράθυρα κοιτάζαμε τα ανατιναγμένα γεφύρια, τα καμένα σπίτια, τα σημάδια του πολέμου, που ένα χρόνο πριν ρήμαζε τα μέρη αυτά. Επηρεασμένος από αυτά που έβλεπα, είχα κάτσει μόλις φτάσαμε στον προορισμό μας και έγραψα ένα ποίημα, που ευτυχώς χάθηκε. Άρχιζε, πάντως, επικά:

Ιδρωμένα ακόμα από τη μάχη
κλινι τα μαύρα τα ψηλά βουνά μας
τους αντάρτες, την ελπίδα, τη χαρά μας,
λαχταρά κάθε κορφή, κάθε τους ράχη...

Όταν φτάσαμε στο Δομοκό και αντικρίσαμε το θεσσαλικό κάμπο, ο διοργανωτής της εκδρομής και καθηγητής της Γεωλογίας, τόσο στο Πολυτεχνείο όσο και στο Πανεπιστήμιο, Μάξιμος Μητσόπουλος, που μόλις είχε μπει στο βαγόνι μας, μας περιέγραψε το τοπίο που βλέπαμε με γεωλογικό τρόπο: “Κύριοι, εν μέσω διλούβιακών προσχώσεων, αισβετολιθικάί εξάρσεις”».

Επαγγελματική δραστηριότητα

Στα πρώτα του επαγγελματικά βήματα, τα δύσκολα μεταπολεμικά χρόνια, ο Δημήτρης Σαραντάκος χρειάστηκε να δουλεύει ακόμα και σε τρεις δουλειές για να τα βγάλει πέρα. Ο ίδιος αναφέρει χαρακτηριστικά: «Έγι, ξέρεις, είχα φάκελο ογκώδη. Αδύνατο να διοριστώ σε δημόσια υπηρεσία και δεν το επεδίωκα κιόλας. Επιπλέον, ήδη από το '52, όταν ήμουνα στο τέταρτο έτος, είχα γνωρίσει τη γυναίκα μου, η οποία ήταν μαθήτρια Γυμνασίου και θέλαμε να παντρευτούμε. Έτσι, λοιπόν, όταν τελείωσα το στρατιωτικό, το '55, έκανα τρεις δουλειές. Η μια ήταν καθαρά εμπορική, έκανα τον πλασιέ σε κάτι σωλήνες αρδεύσεως, σε μια τεχνική εταιρεία. Η δεύτερη ήταν το αντικείμενό μου, δηλαδή ήμουνα υπεύθυνος του χημείου μιας μικρής εταιρείας ανθρακικού αισβετολιθίου στον Πει-

ραιά. Η τρίτη ήταν διδακτική, ήμουν καθηγητής στον “Αρχιμήδη” -νυκτερινή σχολή-, αυτή μου άρεσε πιο πολύ απ' όλες».

Αργότερα, με την πρόσληψή του στον ΕΟΤ ως συμβασιούχος μηχανικός, η κατάστασή του βελτιώθηκε αισθητά. Από την εποχή που επέβλεπε τις μονωτικές εργασίες του «Μον Παρνές» στην Πάρνηθα, ειδικεύτηκε στον τομέα των μονώσεων, στεγανώσεων και αντιδιαφρωτικής προστασίας, που έως τότε βρισκόταν στα χέρια εμπειροτεχνών. Χάρις στην εμπειρία του αυτή, έγραψε το πρώτο στην ελληνική γλώσσα βιβλίο πάνω στο θέμα αυτό με τίτλο «Στεγανώσεις και στεγανωτικά υλικά» (Αθήνα, 1964) και ήταν μέλος της Επιτροπής του υπουργείου Δημόσιων Έργων, η οποία διαμόρφωσε τον πρώτο θερμοδομικό κανονισμό για τα κτίρια.

Παραπήθηκε από τον ΕΟΤ, προλαβίνοντας την απόλυτη του η οποία, όπως ο ίδιος λέει, «ήταν ήδη προσποφασισμένη από τη νέα διοίκηση που οι “αποστάτες” είχαν διορίσει στον Οργανισμό». Με την εμπειρία του στις μονώσεις και τις καλές κριτικές που απέσπασε το βιβλίο του, που μόλις είχε κυκλοφορήσει, μπόρεσε, μετά από αρκετές διυσκολίες, να καταξιωθεί ως ελεύθερος επαγγελματίας και να δημιουργήσει μια μικρή βιοτεχνική εγκατάσταση, η οποία με μηχανήματα δικού του σχεδιασμού και επινόησης κατασκεύαζε ασφαλτικό γαλάκτωμα, ασφαλτικές μαστίκες και ασφαλτικά βερνίκια και αναλάμβανε εργασίες στεγανώσεων και μονώσεων.

Το παράδοξο είναι ότι η πρώτη σοβαρή δουλειά που πήρε ήταν από τον ελληνικό στρατό την περίοδο της

Συνδικαλιστική και κοινωνική δραστηριότητα

Aπό μαθητής είχε επηρεαστεί από την ιδεολογία της Αριστεράς και πήρε μέρος στην Εθνική Αντίσταση ως μέλος της ΕΠΟΝ (1943-'45). Στα φοιτητικά του χρόνια, για λόγους ανεξάρτητους από τη θέλησή του, δεν μπόρεσε να συνδεθεί με την ΕΠΟΝ. Μετά την απόλυτή του από το στρατό εντάχτηκε στο ΚΚΕ και δραστηριοποιήθηκε στην ΕΔΑ, που εκείνη την εποχή κάτιαν κόμμα ζωντανό και δραστήριο και άπλωνε συνεχώς την επιρροή του στο λαό. Παράλληλα, δραστηριοποιήθηκε συνδικαλιστικά στο χώρο των Χημικών Μηχανικών και του Τεχνικού Επιμελητηρίου, στην οδό Κολοκοτρώνη. Ήρθαν σχεδόν πενήντα συνάδελφοι, μήλησαν αρκετοί και τελικά εγκρίθηκε ένα καταστατικό και εξελέγη το πρωσαρινό Διοικητικό Συμβούλιο.

Πολύπλευρη είναι η κοινωνική προσφορά του Δημήτρου Σαραντάκου μέσα από πολιτιστικούς, μορφωτικούς και επιστημονικούς συλλόγους. Διετέλεσε πρόεδρος του Μορφωτικού Συλλόγου Αίγανας (1986-90) και γενικός γραμματέας της Ελληνικής Επιστημονικής Εταιρείας Προστασίας Περιβάλλοντος (1990-93). Υπήρξε ακόμη ενεργό μέλος του Κινήματος Ειρήνης και υπεύθυνος του πολιτιστικού του τμήματος «το Σπίτι της Ειρήνης». Σήμερα είναι αντιπρόεδρος της Εταιρείας Διάσωσης Ιστορικών Αρχείων (ΕΔΙΑ) και γενικός γραμματέας του Συλλόγου για την Προστασία του Ιστορικού και Φυσικού Περιβάλλοντος Αίγανας.

Αντιπροσωπείας ΤΕΕ (1964-67 και 1979-82), καθώς και αναπληρωματικό μέλος του Ανωτάτου Πειθαρχικού Συμβουλίου ΤΕΕ (1991-93).

Για τις πρώτες προσπάθειες συνδικαλιστικής συγκρότησης του χώρου των χημικών μηχανικών γράφει στα απομνημονεύματά του: «Στην ομάδα μας ήταν κυρίως χημικοί μηχανικοί. Εκτός από τον Σπύρο, ήταν ο Νιόνιος, Κεφαλονίτης, ένας άλλος Σπύρος, Ζακυνθινός αυτός, η Κούλα, ο Αλέκος ο Σύρος και μερικοί άλλοι. Βάλαμε μπρος να φτιάξουμε σύλλογο Χημικών Μηχανικών και πραγματικά σε λίγους μήνες τον είχαμε σκαρώσι. Συγκεντρωθήκαμε στο πατάρι του ζαχαροπλαστείου "Ρωσικόν" καμιά εικοσαριά συνάδελφοι, οργανώμενοι και επιρροές, συμφωνήσαμε για τις γενικές κατευθύνσεις του Συλλόγου και το καταστατικό του και εν συνεχεία κάναμε την ιδρυτική συνέλευση στο γραφεία του Τεχνικού Επιμελητηρίου, στην οδό Κολοκοτρώνη. Ήρθαν σχεδόν πενήντα συνάδελφοι, μήλησαν αρκετοί και τελικά εγκρίθηκε ένα καταστατικό και εξελέγη το πρωσαρινό Διοικητικό Συμβούλιο».

Το συγγραφικό έργο του Δημήτρου Σαραντάκου είναι πλούσιο και αξιόλογο. Στα βιβλία του (ιστορικά μυθιστορήματα, διηγήματα, χρονικά) μας διηγείται με γλαφυρότητα ιστορίες με πολλά αυτοβιογραφικά στοιχεία. Με το ιδιαίτερο προσωπικό του ύφος, περιγράφει καταστάσεις και χαρακτήρες και αναπλάθει με ιδιαίτερη ικανότητα την ατμόσφαιρα της εποχής. Τα έργα του φανερώνουν ένα σπινθηροβόλο πνεύμα με αξιοζήλευτη μυθοπλαστική ικανότητα και έναν άνθρωπο με πλούσια ανθρωπιστικά αισθήματα και γνήσια αίσθηση του κιούμορ. Εκτός από τη συγγραφή βιβλίων, έχει να επιδείξει αξιόλογη δουλειά ως συνεργάτης του «Έγκυλοπαιδικού Λεξικού του Ήλιου» (1952-58 και 1975-80).

Τα σημαντικότερα έργα του είναι:

Διηγήματα, μυθιστορήματα, χρονικά και άλλα

- «Χαράλαμπος Κανόνης – Η ζωή και ο θάνατος ενός ανθρώπου» (1987), χρονικό.

- «Απάντηση σε πέντε ερωτήματα» (1991), πολιτικό δοκίμιο.
- «Ο άγνωστος ποιητής Άχθος Αρούρης» (1996), μυθιστορηματική βιογραφία.
- «Οι εσταυρωμένοι σωτήρες» (1999), εκδ. «Εντός», ιστορικό μυθιστόρημα.

Το συγγραφικό και δημοσιογραφικό του έργο

- «Τα Έπη των Αριμασπών» (2004), ιστορικό μυθιστόρημα.
- «Γιατί η θεία μου μπορεί και να πάγε στον παράδεισο» (2006), διηγήματα.
- «Οι αρχαίοι είχαν την πλάκα τους» (2008), διηγήματα.

- «Μαθητές και δάσκαλοι» (2008), χρονικό.

- «Εφτά ευτυχισμένα καλοκαίρια», αυτοβιογραφικό μυθιστόρημα (υπό έκδοση).

Το 1978 εξέδωσε, μαζί με τη μητέρα και τη γυναίκα του, μία συλλογή με επιλεγμένα ανέκδοτα ποιήματα του πατέρα του, Νίκου Σαραντάκου με τίτλο «Της Κατοχής και του στρατοπέδου».

Τεχνικά εγχειρίδια

- «Στοιχεία Χημείας», εκδ. «Αναξαγόρας», Πειραιάς (1958).

- «Στεγανώσεις και στεγανωτικά υλικά», Αθήνα (1964).

Επίσης, έχει δημοσιεύσει πολλά άρθρα σε περιοδικά και εφημερίδες και ήταν κατά διαστήματα μέλος της συντακτικής επιτροπής των περιοδικών «Αυτοδιοίκηση» και Κοινωνίας, «Πολιτιστική Αναζήτηση», «Δημοκρατική Αίγανα» και «Πολίτης της Αίγανας». Από το 1989 εκδίδει στην Αίγανα και γράφει το μεγαλύτερο μέρος της στατιρικής εφημερίδας «Το Φιοτίκι», η οποία από το 2001 κυκλοφορεί ως περιοδικό.

[Περισσότερα για το Δημήτρη Σαραντάκο στον ιστότοπο του ΤΕΕ, στη σελίδα http://portal.tee.gr/portal/page/portal/SCIENTIFIC_WORK/history/engineers/xhmiroi/sarantakos_dimitris/